

به نام خداوند جان آفرین

شعر کودک در ترازو

(نظریه‌های نوین ادبیات کودک)

مؤلف: متوجهر علی‌پور

انتشارات آتش

سرشناسه: علی پور، منوچهر

عنوان و نام پدیدآور: شعر کودک در ترازو: نقد و بررسی شعر کودک/مولف

منوچهر علی پور

مشخصات نشر: تهران: واش، ۱۳۹۹. فروست: نظریه های ادبیات کودکان ۳

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۵۵۱-۴۱-۰

وضعیت فهرست نویسی: فیبا یادداشت: کتابنامه

موضوع: شعر کودک و نوجوان-قرن ۱۴- نقد و نظر

رده بندی کنگره: PIR3555

رده بندی دیویی: ۸۴۱/۶۲۰۹

شماره کتابشناسی ملی: ۶۰۹۸۳۸۸

انتشارات واش

انتشارات واش

تهران، خیابان انقلاب، خیابان اردیبهشت، پلاک ۲۶۶ واحد ۲ تلفن: ۶۶۹۶۹۰۵۵

Email: vashpu@vashpu.com

شعر کودک در ترازو

(نقد و بررسی شعر کودک)

نظریه های ادبیات کودکان ۳

منوچهر علی پور

طراح جلد فاطمه مقدس

لیتوگرافی صدف • چاپ خانه مهارت • صحافی کیمیا

نوبت چاپ نخست: ۱۳۹۹ • شمارگان ۵۰۰ نسخه

• شماره نشر ۱۴۸

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۵۵۱-۴۱-۰

© حق چاپ: ۱۳۹۹، انتشارات واش

قیمت ۲۸۰۰۰ تومان

فهرست

پیشینه	۷
جستاری کوتاه در اشعار عباس یمنی شریف	۱۰
جستاری کوتاه در اشعار پروین دولت آبادی	۲۹
جستاری کوتاه در اشعار محمود کیانوش	۵۲
جستاری کوتاه در اشعار مصطفی رحماندوست	۷۵
جستاری کوتاه در اشعار جعفر ابراهیمی	۹۵
جستاری کوتاه در اشعار یصر امین پور	۱۱۲
گفت و شنودی با دکتر قد علی سرامی پیرامون شعر کودک	۱۲۳
کتاب نما	۱۳۵

پیشینه

زردی نیست که ادبیات فارسی این کهن مرز و بوم، با پیشینه‌ای بسیار غنی، از شمنند، یکی از شگفت‌آورترین و پرافتخارترین گنجینه‌های فرهنگی و ادبی جهان است و تاریخ ادبیات جهان با آثار گرانسنگ بزرگانی همچون فردوسی، خیام، مولوی، سعدی و حافظ و ... آبرو می‌گیرد و اگر اثر در جاوند و بی‌مانند رزمی‌سرای بزرگ توس، حکیم فردوسی، و یا آثار ارحم و سترگ راز آشنای بلخ - ملای رومی - و کلام شورانگیز و شیوای استاد سخن - سعدی - و شعرهای نغز و پرمغز شهباز غزل ایران زمین - حافظ - نبود، بی‌گمان نه تنها ادبیات ایران زمین، بر ستیغ قلّه‌ی جهان خوش نمی‌درخشید، بل که ادبیات جهان نیز کاستی‌هایی داشت.

اما ادبیات ایران زمین که چونان درخت کهنسال پیر برگ و باری است که در ژرفای فرهنگ دیرسال این دیار، ریشه دریده است، همان اندیشه‌های پاک و بی‌آلایش راد مردانی است که فرهنگ ساز بوده و استوار و سترگ به گسترش فرهنگ ناب این بوم و بر پرداخته‌اند که پژوهش در این زمینه، به گمان من، امری پسندیده و حتی مقدّس است. ولی ادبیات کودکان، که از دل ادبیات رسمی کشور سربرآورده است، به ظاهر دارای سابقه‌ی کهن نمی‌باشد؛ هر چند بسیاری از شاعران

صاحب سبک پیشین "کودکانه" هایی سروده‌اند، اما هیچ‌گاه برای کودکان، به سخن سرایی دست نزدند و این گونه است که ادبیات کودکان در ایران به طور رسمی، نمی‌تواند دارای سابقه‌ی درخشانی باشد.

ادبیات کودکان، امروزه بخش وسیعی از ادبیات جهان را تشکیل می‌دهد و شاعران و نویسندگان بزرگی، در این گیتی پهناور برای کودکان قلم فرسایی کرده و آثار پرنغزی را از خویشتن به یادگار نهاده‌اند. اما هنوز آن گونه که بایسته و شایسته‌اش می‌باشد، حقیقت ادا نشده و پژوهش‌های علمی فراوانی در راستای شناسایی و یا معرفی آن صورت نپذیرفته است. ادبیات کودکان هم در حوزه ادبیات داستانی و هم در حوزه شعر و نظم در این روزگاران، در تحولاتی زیربنایی شده است و نشان از رشد کمی و کیفی این گونه آثار در سرزمین مان دارد.

اما شعر کودک در سرزمین ما از جنس دیگر است. شعر کودک اگرچه از ترانه‌های عامیانه و فولکلوریک بهام گرفته اما کم‌کم راه خودش را یافته و به سمت یک نوع ادبی و ژانر ادبی نزدیک شده. محمود خان صبا، نسیم شمال، ایرج میرزا، نیما یوشیج و... هرکدام سهمی انکارناپذیر در حوزه شعر کودک دارند و شعر کودک را به کمال نزدیک کردند. اینها که از پیشگامان شعر کودک و پیشاهنگان شعر کودک به شمار می‌آیند، هر یک به سهم خود برای کودکان این کهن مرزوبوم قلم فرسایی کردند. شعرهایی سرودند که در روزگاران خود، بسیار فراگیر بوده و کودکان آن روزگار در این کهن دیار، با این شعرهای کودکانه زیسته‌اند.

در این کتاب، ضمن بهره‌گیری از اندیشه‌های تمامی صاحب نظران ادبیات کودک، تلاش شد ماهیت ادبیات کودک از دیرباز در ایران مورد بررسی قرار گیرد و گونه‌های آن بیان شود و سپس به چستی شعر کودک پرداخته شود و تبارشناسی شعر کودک نیز به طور گذرا مورد کند

و کاو قرار گیرد و ضمن پرداختن به مضامین شعر کودک در ایران، ساختار شعر کودک مورد بررسی دقیق تر قرار گیرد و نقش موسیقی شعر و صور خیال در مانایی و قدرت شعر کودک نیز نمایانده شود.

در واپسین فصل این جستار، نیز چند کتاب از شاعران کودک و نوجوان این کهن دیار مورد نقد و بررسی قرار گرفت تا شاید چراغی باشد هرچند کم فروغ، برای علاقه‌مندان به حوزه نقد شعر و دانشجویان این عرصه فراخ؛ چشم دارم که این کتاب در دیده نکته‌سنگان باریک بین، کتابی باشد در نور نقد و نظر تا بتوانم در آثار بعدی از نظرهای منتقدان عرصه ادبیات کودک بهره‌ها گیرم.

چشم به راه نظایرهای تان هستم و از طریق نشانی اینترنتی ناشر (ashapub@yahoo.com) نگارنده را از نقد و نظر ارزشمندتان بهره‌مند سازید.